

3836317 ENRD/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท : วท.ม.

(เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท)

คำสำคัญ : อ่างเก็บน้ำ/ทรัพยากรน้ำ/ การวางแผน

สุรินทร จรัสมาธุสร : การศึกษาแนวทางการวางแผนการจัดการทรัพยากรน้ำที่เหมาะสม : กรณีศึกษาโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยของคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี (THE STUDY OF AN APPROPRIATE GUIDELINE FOR WATER PLANNING AND MANAGEMENT OF THE SMALL MULTIPURPOSE PROJECT ; A CASE STUDY OF HUAY AONG KOTT PROJECT, SOMDETHAROEN SUB-DISTRICT , NONG PRUE DISTRICT , KANCHANABURI PROVINCE. )

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สุชาติ นวกวงษ์ วท.ม. , สมเกียรติ ประจําวงษ์ Ph.D. , ปิยะกาญจน์ เทียชิตทรัพย์ วท.ม. , กอบแก้ว มโนมัยพิบูลย์ M.Eng., มนัส กำเนิดมณี วศ.ม. 255 หน้า ISBN 974-663-188-8

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ - สังคมของเกษตรกร สภาพทั่วไปและประโยชน์ของอ่างเก็บน้ำ การประกอบอาชีพ ความต้องการความรู้ ทักษะเทคโนโลยีทางการเกษตร ทักษะคิดของเกษตรกร และการศึกษาศักยภาพการใช้ทรัพยากรน้ำ ตลอดจนแนวทางในการจัดการวางแผนการใช้ทรัพยากรน้ำของพื้นที่ศึกษา การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีสัมภาษณ์เกษตรกรที่อาศัยอยู่ในโครงการ 196 ราย

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 42 - 45 ปี จบการศึกษาระดับชั้นป.4 มีแรงงานในครอบครัว 4-5 คน มีสิทธิครอบครองที่ทำกินและมีเงินทุนของตนเอง หลังมีโครงการรายได้จากการเพาะปลูกเพิ่มขึ้น ไม่มีภาวะหนี้สิน มีเงินเหลือเก็บออม เกษตรกรส่วนใหญ่ทำไร่เป็นอาชีพหลัก ไร่ข้างเป็นอาชีพรอง มีความรู้ความชำนาญในการประกอบอาชีพมาตั้งแต่ดั้งเดิม และใช้ยาฆ่าแมลงเป็นปัจจัยในการผลิตมากกว่าเทคโนโลยีอื่นๆ เกษตรกรมีปัญหาในการประกอบอาชีพปานกลางและแก้ไข้ปัญหาโดยการปรึกษาเพื่อนบ้าน น้ำในอ่างไม่เหมาะสมสำหรับบริโภค เนื่องจากคุณภาพของน้ำไม่เหมาะสม ปกติเกษตรกรนำน้ำมาจากคลองส่งน้ำมาสู่วไรนา อ่างเก็บน้ำมีปัญหาในเรื่องน้ำไม่พอใช้และมีการส่งน้ำไม่ทั่วถึง ส่วนเกษตรกรผู้ใช้น้ำเองก็มีปัญหาระหว่างด้วยตัวเอง และมีความรู้เรื่องชลประทานน้อย เกษตรกรต้องการความรู้และทักษะการทำสวนผัก และถ้ามีการเก็บค่าใช้น้ำชลประทาน เกษตรกรยินดีที่จะจ่ายค่าใช้น้ำเพื่อให้มีน้ำใช้ในราคาน้อยกว่า 5 บาท/ไร่/ฤดู ในด้านทัศนคติ พบว่า ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยของคตฯ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นไปในทิศทางที่ดี เกษตรกรต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐมาก พร้อมกันนี้เกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการขยายขนาดของอ่างเก็บน้ำ คิดตั้งอุปกรณ์ส่งน้ำ ชุดลอกอ่างเก็บน้ำที่ต้นเงิน และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีการช่วยเหลือเรื่องการใช้น้ำ ตลอดจนแหล่งสนับสนุนเงินทุน

การศึกษาศักยภาพการใช้ทรัพยากรน้ำทั้ง 4 อ่าง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พื้นที่เพาะปลูก ปริมาณน้ำท่า ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ เป็นต้น พบว่า ปริมาณน้ำต้นทุนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำสำหรับพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดของทั้ง 3 หมู่บ้าน การแก้ไข้เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนนํ้าใช้ในการเกษตรและลดการสูญเสียน้ำ ควรจะเลือกใช้วิธีการส่งน้ำแบบท่อ จัดหาแหล่งน้ำต้นทุนเพิ่ม ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้เรื่องการชลประทาน ช่วยกันชุดลอกอ่างและลำห้วยที่ต้นเงินพร้อมกับปลูกป่ารอบพื้นที่โครงการและการปรับปรุงคุณภาพดินให้มีคุณภาพดีขึ้น